

Skötselplan för naturreservatet Ekön domänreservat i Markaryds kommun

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL	4
1 Syftet med reservatet	4
2 Administrativa data	4
3 Historia och historisk markanvändning.....	5
4 Områdets bevarandevärden	5
4.1 Geovetenskapliga värden och förhållanden.....	5
4.2 Biologiska värden	5
4.3 Kulturhistoriska värden	6
4.4 Friluftsliv	6
4.4.1 Tillgänglighet	6
4.4.2 Slitage och störningar.....	6
4.5 Anläggningar	6
5 Genomförda inventeringar och dokumentation.....	6
PLANDEL.....	7
6 Skötselområden	7
6.1 Bevarandemål för hela området.....	7
6.2 Generella riktlinjer och åtgärder för hela området	7
6.3 Skötselområden	8
7 Jakt och fiske.....	9
8 Bränder, storm, översvämningar, insekts-/svampangrepp	9
9 Barnperspektivet.....	9
10 Utmärkning.....	10
11 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	10
12 Förvaltning, tillsyn och uppföljning.....	10

BESKRIVNINGSDDEL

Ekön domänreservat ligger omgivet av barrskog ungefär mitt emellan byarna Torpa och Hinneryd i norra Markaryds kommun. Området är relativt litet, men har många gamla bokar med ett stort antal ovanliga och rödlistade lavar och mossor växandes på sig. På stammar av bok finns bland annat bokvårtlav, bokkantlav, lunglav, liten ädellav, sydlig blekspik, rosa lundlav, platt fjädermossa och grymig filtlav. Området har tillsammans med andra mindre bokskogar i denna trakt betydelse för bokorganismernas långsiktiga överlevnad i nordgränsen för bokens naturliga utbredningsområde som beståndsbildande trädslag.

1 Syftet med reservatet

Syftet med reservatet är enligt Länsstyrelsens beslut den 23 september 1996 att bevara ett bokskogsområde för fri utveckling till naturskog. I den mån det är förenligt med områdets naturvärden skall allmänhetens möjligheter till friluftsliv främjas.

2 Administrativa data

Tabell 1. Administrativa data

Naturresevatets namn	Ekön domänreservat
NVR-id	2002366
Län	Kronoberg
Kommun	Markaryd
Natura 2000-område	Området ingår inte i nätverket men kan komma att föreslås i framtiden
Socken	Hinneryd
Lägesbeskrivning	3 km norr om Groeryd
Centrumkoordinater	X: 412692, Y: 6281001
Kartblad Index 100 km	62E
Kartblad Index 5 km	62E 7d NO
Naturgeografisk region	11 Sydsvenska höglandets väst del
Huvudsaklig objektkategori	Ä, Ädellövsog
IUCN-kategori	IV, Habitat/Artskyddsområde
Fastigheter och ägarkategori	Ekön 3:1 Sveaskog
Servitut/rättigheter/ samfälligheter	-
Sakägare	Sveaskog
Areal	Totalareal: 2,2 hektar landareal
Förvaltare	Länsstyrelsen i Kronobergs län

Tabell 2. Prioriterade bevarandevärden.

Typ	Värde
Naturtyper	Näringsfattig bokskog
Strukturer	Gamla träd, multnande ved
Arter	Vedlevande insekter, kryptogamer
Friluftsliv	Detaljstudier av lavar i den lilla skalan

Tabell 3. Naturtyper enligt nuvarande förhållanden (NMD) och enligt bevarandemålen.

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemålen (ha)
Lövblandad barrskog	0,2	0
Triviallövskog	0,1	0
Ädellövskog	1,8	2,2
Övrig öppen mark med vegetation	0,1	0
Summa	2,2	
Varav produktiv skogsmark	2,0	

3 Historia och historisk markanvändning

Sedan 1960 är området skyddat som reservat, först domänreservat och sedan 1996 som naturreservat.

4 Områdets bevarandevärden

4.1 Geovetenskapliga värden och förhållanden

Inga kända geovetenskapliga värden finns i området.

4.2 Biologiska värden

Området har ett stort skogsvetenskapligt värde och biologisk betydelse eftersom det ligger i nordgränsen för bokens utbredningsområde. Eköns naturreservat är en gammal bokskog där några av träden är upp emot 300 år gamla. Många av de äldre träden har skador och håligheter, vilket skapar goda förutsättningar för att hysa ett rikt växt- och djurliv. Liggande och stående död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier ligger till grund för en stor biologisk mångfald med sällsynta arter. I reservatet finns flera ovanliga lav- och mossarter, bland annat bokvårtlav, bokkantlav, lunglav, liten ädellav, sydlig blekspik, rosa lundlav, platt fjädermossa och grymig filtlav.

4.3 Kulturhistoriska värden

I princip hela naturreservatet består av fossil åkermark registrerad som en övrig kulturhistorisk lämning av Riksantikvarieämbetet. Anledningen till att lämningen inte är klassad som fornlämning är att den delvis har yngre karaktär. Den fossila åkermarken består av stenröjda åkerytor och enstaka runda röjningsrösen, 2-4 meter i diameter och 3-4 decimeter höga.

4.4 Friluftsliv

4.4.1 Tillgänglighet

En skogsbilväg löper till vändplanen öster om området, från den finns en markerad stig som löper till naturreservatet.

4.4.2 Slitage och störningar

Risken för slitage och störningar från det rörliga friluftslivet bedöms som liten.

4.5 Anläggningar

Det finns en informationstavla vid vändplanen.

5 Genomförda inventeringar och dokumentation

Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1989. Kronobergs Natur. Naturvårdsprogram för Kronobergs län. Områdesbeteckning: Markaryd 7

Naturvårdsverket (2020). Bearbetade uppgifter över naturtyper och markslag enligt KNAS. Metrias databas VIC Natur.

PLANDEL

6 Skötselområden

Naturreservatet består av ett skötselområde samt ett icke geografiskt utpekad skötselområde för friluftsliv.

6.1 Bevarandemål för hela området

Målet med området är att det ska finnas flera generationer av bok och rikligt med gamla träd och död ved i olika former, stående som liggande, inklusive levande träd med döda träddeklar. Småskaliga naturliga processer som exempelvis trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka dynamik och struktur. Blomrika och solvarma miljöer ska finnas i den utsträckning insekter och fåglar behöver det. Hydrologin ska vara naturlig och det ska inte finnas några avvattnande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ inverkan.

Området ska vara artrikt med typiska arter för naturtypen.

6.2 Generella riktlinjer och åtgärder för hela området

Följande skötselåtgärder får utföras i hela området:

- restaurering och skötsel av skog inbegripande röjning, gallring, sådd/plantering av naturligt förekommande träd och buskar samt frihuggning av träd,
- tillskapande och utplacering av död ved (inkl. död ved från områden utanför reservatet), veteranisering, flytt av vindfällan,
- åtgärder för att återställa hydrologin genom att dämna eller lägga igen diken,
- främmande, invasiva eller expansiva arter ska tas bort,
- uppsättning av fågel-, fladdermus eller insektsholkar,
- utsättning av i naturtyperna naturligt förekommande arter,
- ta väg för att utföra skötselåtgärder,
- föryngring av löv-tall och bokskog kan vid behov gynnas genom åtgärder som t.ex. småskalig markberedning i kombination med plantering/insådd av frö eller ollon av lokal proveniens,
- skapande av jordblottor och sandhögar för att gynna växt- och djurliv.

Skog på fastmark vårdas i riktning mot att domineras av bok. Vid naturvårdsåtgärder ska bok gynnas. Gran ska begränsas i de fall de konkurrerar med andra träd. Senvuxna granar kan sparas om de inte påverkar kryptogamer negativt.

Gran som dödas i samband med skötselåtgärder får läggas i fuktigare områden. Om behovet av död ved är uppfyllt får gran tas ut. Död ved av övriga arter lämnas i naturreservatet. Grenar och fallna träd som bedöms vara farliga eller försvårar framkomligheten får flyttas till annan lämplig plats inom reservatet.

6.3 Skötselområden

Table 4. Skötselområden

Typ av skötselområde	Antal delområden	Areal (ha)
1. Bokskog	1	2,2
2. Friluftsliv	-	-
Summa		2,2

Skötselområde 1: Bokskog (2,2 ha)

Beskrivning

Området är en gammal bokskog där några av träden är upp emot 300 år gamla. Många av de äldre träden har skador och håligheter, vilket skapar goda förutsättningar för att hysa ett rikt växt- och djurliv. Liggande och stående död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier ligger till grund för en stor biologisk mångfald med sällsynta arter. I reservatet finns flera ovanliga lav- och mossarter, bland annat bokvårtlav, bokkantlav, lunglav, liten ädellav, sydlig blekspik, rosa lundlav, platt fjädermossa och grymig filtlav.

Bevarandemål

Arealen näringsfattig bokskog (naturtyp 9110) ska vara 2,2 ha. Skogen ska fortsätta vara relativt sluten. Granen ska begränsas men kan vara kvar på några ställen. Det ska finnas gamla träd och efterträdare till dessa. Det ska finnas rikligt med hålträd samt stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier.

Skötselåtgärder

-
- Död ved får läggas ut
- gynna bok och kryptogamerna som växer på dem genom att ta bort gran och andra trädslag som påverkar negativt
- fläckvis markberedning med eventuell sådd/plantering av bok, men även där det är lämpligt att förnygra andra trädslag och särskilt i solvarma miljöer gynna blommande och bärande buskar.

Skötselområde 2: Friluftsliv

Beskrivning

Naturreseptatet ligger långt ifrån stora vägar och samhällen och erbjuder besökare naturupplevelser i stillhet. Närmsta större byar är Hinneryd och Torpa, till vilka det är ca 8 km. Förutom en parkeringsplats saknar området idag anläggningar för friluftslivet och bör behålla känslan av ostördhet genom att nya anläggningar begränsas till strövstig och rastplats.

Bevarandemål

Informationen i området ska vara lättillgänglig och bidra till att förhöja upplevelsen av besöket, genom att den är lättläst, fokuserar på upplevelser i området samt har informativa kartor. Informationen ska bidra till att syftet med områdesskyddet uppnås. Områdets friluftslivsanläggningar ska vara i gott skick.

Skötselåtgärder

- informationsskyltar sätts upp på lämplig plats,
- parkering underhålls,
- stigar (vid behov med spänger) och rastplatser får anläggas och ska vid behov underhållas. En strövstig som tar besökare genom reservatets olika naturmiljöer anläggs lämpligen,
- Länsstyrelsens hemsida ska ha god information om områdets naturvärden,
- befintlig gränsmarkering av området ska underhållas.

7 Jakt och fiske

Enligt föreskrifterna är det förbjudet att jaga annat än älg, rådjur, räv och hare. I övrigt inskränker inte naturreseptatet rätten till jakt och fiske i området.

8 Bränder, storm, översvämningar, insekts-/svampangrepp

Vid händelser som medför att stora mängder träd dör och/eller faller omkull vid t.ex. storm, insektsangrepp eller översvämning gäller följande: död ved lämnas inom området, men veden får vid behov flyttas till annat skötselområde eller om det är stora mängder till annat naturreseptat. Om dessa händelser medför mycket stora mängder ris och toppar får delar av dessa tas ut. Det främsta syftet med naturreseptatet är inte att skapa multnande ved av gran. Därför kan angrepp av insekter som riskerar att medföra betydande skada på grannfastighet åtgärdas genom borttransport, barkning eller motsvarande av gran.

9 Barnperspektivet

Området ska genom information, stig och rastplats med mera vara tillgängligt för både barn och vuxna.

10 Utmärkning

Reservatsgränsen ska märkas ut vilket innebär att gränsmärken målas på träd och på stolpar som slås ned i marken. Gränsmärkena ska placeras så att det går att se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark ska i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, röjas en tydlig gata. Denna gata får vid behov underhållas av förvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller fastighetsägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns ska underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt. Reservatsgräns utmed väg placeras utanför vägområdet så att vägunderhållet inte påverkas av reservatet.

11 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Tabell 5. Sammanfattande prioritering av skötselåtgärder.

Skötselområde	Naturtyp	Prioritet, 1-3
1	Döda gran	2
1	Röjning och gallring av gran	1
1	Fläckvis markberedning med eventuell sådd/plantering av bok	2
1	Skrapa fram grus- och sandblottor	2
	Lägga ut död ved	
1	Igenläggning av diken	2
2	Översyn av gränsmarkering	3
2	Information om reservatet	1

Prioritet: 1=Högst, 2=Hög, 3=Lägre

12 Förvaltning, tillsyn och uppföljning

Länsstyrelsen är ansvarig för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Detta inkluderar dokumentation och uppföljning av utförda åtgärder. Länsstyrelsen har även ansvar för den operativa tillsynen i naturreservat enligt 26 kap. miljöbalken genom att övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Uppföljning av bevarandemålen ska ske i enlighet med en uppföljningsplan för länets alla skyddade områden som framöver kommer att fastställas av Länsstyrelsen.

Uppföljning av utförda åtgärder och av bevarandemålen ligger till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om bevarandemål och gynnsamt tillstånd uppnåtts i reservatet,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.